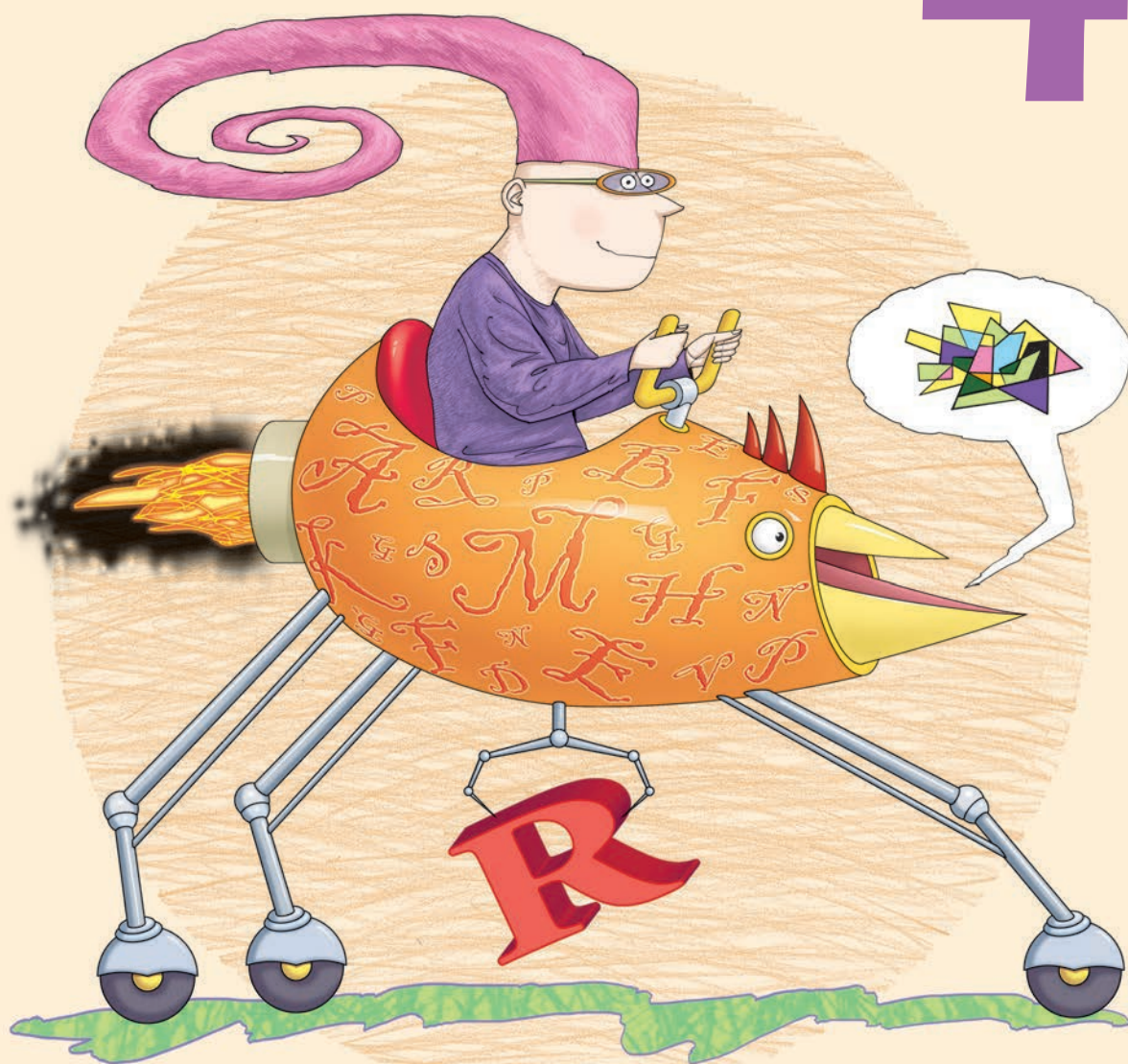

Földvári Erika

FOGALMAZÁS

Munkatankönyv

4

Földvári Erika

FOGALMAZÁS

Munkatankönyv negyedik osztályosoknak

13., változatlan kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2019

Szia!

Remélem, jól telt a nyarad. Ugye, sokat játszottál, pihentél, és számtalan élménnyel gazdagodtál? Kezdődhet újra a munka!

Ebben a tanévben felelevenítjük a szövegalkotásról tanult ismereteinket. Mondatalkotási gyakorlatokat végzünk, majd elbeszéléseket írunk. Némelyik fogalmazásunkat párbeszéddel színesítjük.

Új műfajokat is megismerünk. Megtanuljuk, hogyan kell hírt, hirdetést, értesítést és meghívót írni. Ezentúl nem okoz majd nehézséget az sem, ha távol lévő barátunkkal, rokonunkkal kell megosztani a gondolatainkat, mert elsajátítjuk a levélírás rejtjelmeit is. Végül pedig leírásokat készítünk tárgykról, növényekről, állatokról és persze emberekről is. Mindeközben sokat játszunk, gyakran összemérjük az osztályban alakult csoportok tudását. Számomra nagyon izgalmasnak ígérkeznek a fogalmazásórák. Szeretném, ha Te is örömet lelnél a feladatok megoldásában és az írásban.

A mi osztályunkban hagyomány, hogy újságot készítünk a mindennapjainkról. Az osztály minden tanulója olyan műfajú fogalmazást ír, amelyiket a legjobban kedveli, amelyikben a legügyesebb. Megfogalmazzuk az élményeinket, örömeinket. Beszámolunk azokról a dolgokról is, amelyek szomorúságot, csalódást vagy bánatot okoztak. Néhány osztálytársunk kiválóan rajzol, ők illusztrálják a szövegeket. Ha majd idősebbek leszünk, nagyon jó lesz ennek segítségével visszaemlékezni a régi eseményekre!

Szerintem jó lenne, ha Ti is készítenétek év végén egy osztályújságot. Biztos vagyok benne, hogy örömet találtok a közös munkában.

Dolgozz jó kedvvel!

Regő

A levél fajtái, hangneme

1. Mondd el a kérdések alapján, hogy mi a különbség a két levél között!

Édes Kisfiam!

Izgatottan, örömmel olvastuk a leveledet.

Nagyon megnyugodtunk, mert úgy érezzük, hogy vidáman élsz a táborban. Büszkék vagyunk rád, amiért jól feltalálsz magad nélkülnk.

Elhatároztuk, hogy itthon is több lehetőséget kapsz majd az önállóságra.

Barátkozz a társaiddal, játszd sokat!

Nagyon várunk haza!

Balassagyarmat, 2017.

Ölelünk:

apa és anya

Tisztelt Olvasónk!

Bizonyára elkerülte figyelmét, hogy a könyvtárunkból kölcsönzött könyvek kölcsönzési ideje lejárt.

Tájékoztatjuk, hogy a határidőn túl visszahozott könyvek után késedelmi pótlékot számítunk fel. Az Ön által kölcsönzött könyvek után ez az összeg jelenleg 240 Ft. A következő felszólítás után az összeg a duplájára fog növekedni.

Kérjük, ügyeljen a lejárat határidőkre!

Szeged, 2017. március 29.

Üdvözlettel:

a Hunyadi Könyvtár munkatársai

Kinek szól a levél?

Ki írta?

Mi a témája?

Milyen a hangulata?

2. Megszólításokat írtam a táblázat első oszlopába. Írd le, hogy ki lehet a címzett és a levélíró! Mondj mindegyikhez egy-egy megfelelő témát!

	<i>címzett</i>	<i>levélíró</i>
Drága Kincsem!		
Édes Nagykám!		
Tisztelt Igazgató Úr!		
Kedves Tanító Néni!		
Tisztelt Olvasónk!		
Kedves Kovács Úr!		

Jegyzed meg!

Írhatunk levelet a családtagjainknak, rokonaiknak, barátainknak. Ezek a levelek közvetlen hangvételűek, a megszólítás és az elbúcsúzás érzelemdús. Előfordulhat, hogy szervezetek, intézmények dolgozóinak kell írunk, hogy valamilyen problémánk megoldódjon. Ezekben a levelekben a megszólítás, a levél egész hangneme és az elbúcsúzás **hivatalos**, tisztelettudó.

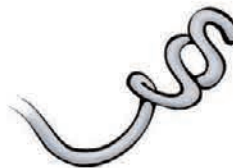
3. Karikázd be azoknak a témáknak a betűjelét, amelyekről hivatalos levélben írnál!

- gyermekfolyóirat előfizetése
- osztálykirándulásról beszámoló
- igazolás a hiányzásról
- a diákönkormányzat javaslatai
- élménybeszámoló

4. Dolgozzatok csoportokban! Az egyik csoport tagjai írjanak egy-egy megszólítást külön-külön kártyákra! A másik csoport tagjai pedig írjanak elbúcsúzásokat! Párosítsátok a kártyákat! Mondjatok a párokhoz illő levéltémákat!
5. Írj a füzetedbe egy levelet az egyik televíziós csatorna szerkesztőségének, és kérd, hogy vegyék műsorra a kedvenc filmedet!
6. Húzd alá azokat a szókapcsolatokat, amelyek a hivatalos levelekre jellemzők!

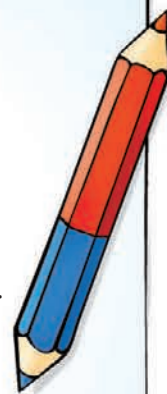

Nagyon várlak haza!
Kérem a mielőbbi elbírálást.
Hű, de izgulok máris!
Remélem, számíthatok szíves együttműködésükre.

7. Képzeld el, hogy a szüleid elutaztak! Írj nekik levelet az elmúlt napok eseményeiről!
8. Összekeveredtek két levél mondatai. Válogasd ki, majd húzd alá kék színessel a magánlevél mondatait! Egészítsd ki mindkét levelet megszólítással és elbúcsúzással!

Ezért kérem, küldjenek nekem néhányat a jövő évi példányokból.
Most már kicsit jobban érzem magam.
Sajnálom, hogy nem lehettem veletek a hétvégi kiránduláson.
A gyűjteményem most kétezer darabból áll.
A legszebbek között vannak az Önök naptárai.
Még néhány napig nem mehetek sehová.
A jövő heti gyermeknap rendezvényen már szeretnék részt venni.
Köszönöm, hogy mindig írtok nekem!
Évek óta gyűjtöm a kártyanaptárakat.
Szívességüket előre is köszönöm!
Lázam már egyáltalán nincs, és a kiütéseim is elmúlnak lassan.

9. Írj a füzetedbe vázlatot ahhoz a kiselőadáshoz, amelyet a **levélfajtákról** tartanál!

Leírás természeti jelenségekről

1. Írj a képről hat **melléknév+főnév** szókapcsolatot! Mondd el, hogy milyen érzéseket kelt benned a kép!

2. Mondd el, hogy miről szól Jókai Mór írása! Válaszolj a kérdésekre!

A délibáb

Az idő kitisztul, a felhők eloszlanak, semmi szél nem leng már; s ekkor egyszerre elkezd a délibáb a maga tündérvjátékait. A szemhatáron tenger terül széjjel, mely sebesen futó hullámokat látszik hányni, s a futó hab tetejéből sötétzöld erdők, szigetek emelkednek elő. A karám egyszerre emeletes palotává magasodik fel, s az újvárosi templom felkap az égbe s bazilikává nő meg. Majd egy szép hosszú várost látunk fehér házak soraival. Nem város ez, hanem legelésző ökrök. A tenger lassanként elnyeli a távot; úgyhogy az ökrök a szemhatáron látszanak. Az érzéki csalódás mamutokká nagyítja az alakjaikat. Az optikának minden szabálya fel van forgatva. A távol álló tárgy lesz nagyobb, a közelebb álló kisebb. Elénk támad egy emberi óriás a látóhatáron, aki úgy látszik, hogy apró sertéseket hajt maga előtt. Mikor közelebb érnek, akkor látjuk, hogy az óriás egy szimpla gulyásbojtár, az apró állatsereg pedig kétszáz fiatal bika egy csoportban. Majd megint egy gályából álló hajóhad látszik vitorlázni. Rájövünk, hogy azok legelésző lovak. Mikor közelebb érünk hozzájuk, egyszerre úgy eltörpülnek, hogy alig látjuk őket.

Néha a délibáb felkapja a látóhatár alatt mélyen fekvő helységek rajzait, a szemünk elé olyan közel hozza, hogy az utcákon szaladgáló ebeket ki lehet venni. A Hortobágy egyszerre tele lesz városokkal. Ezt

különösen reggelenként lehet látni. Nem tart sokáig. Máskor meg azt látjuk, hogy két ménes legel egymás fölött, az egyik a földön, a másik a levegőben. A házaknak, tornyoknak képe úgy látszik meg a délibábnan, mintha csendes tó tükrében verődne vissza. Azt is megteszi a délibáb, mikor jó kedve van, hogy a házat és a képét a tetejével, a tornyot a hegyével megfordítva ragasztja össze.

S ez a tündéri játék így folyik napestig. Minél égetőbb a napsütés, annál tüneményesebben.

Azt hiszem, hogyha ide a Hortobágyra egy várost építenének, ott senki sem dolgozna soha, mert mindenki az ablakában ülne, s a délibábot nézné egész nap, ahogy nézi most a puszták pásztornépe.

(Jókai Mór: Útleírások)

Hol látható délibáb?

Mi a délibáb?

Hogyan látszanak a képek a délibábnan?

3. Írj a füzetedbe öt kérdést a jelenlegi időjárásról! Ezek alapján írd ötmondatos leírást!

Jegyezd meg!

A leírás a természeti jelenségek jellemzőit, keletkezésük helyét, idejét és okát is bemutathatja.

4. Hasonlítsd össze a tiszai árvízről készült két leírást!

a) Pár nap mulva fél szendergésemből
Félrevert harang zugása vert föl.
Jön az árvíz! jön az árvíz! hangzék,
S tengert láttam, ahogy kitekinték.

Mint az őrült, ki letépte láncát,
Vágtatott a Tisza a rónán át,
Zúgva, bőgve törte át a gátot,
El akarta nyelni a világot.

(Petőfi Sándor: A Tisza, részlet)

b) A Tisza síksági folyó. A vízjárása nagyon ingadozó. Egy évben két alkalommal árad ki. Kora tavasszal a hegyvidékek hótömege elolvad, és megduzzasztja a folyó vizét. A robbanásszerű áradás a gátakat is áttörheti. A kora nyári áradást az esőzések okozzák.

A víz szintje áradás idején úgy megemelkedik, hogy elöntheti a környező házakat is.

5. Készíts a füzetedbe egyszerűbb leírást a viharról!

A szél óriásira nőtt, és nagy, fekete felhőket hengergetett felettünk. Az erdőből odahallatszott az öreg fák remegése s a száraz ágak pattogása, amint letörtek a fáról, és ide-oda ütődve zuhantak a földre.

A felhők egymás hátára szaladtak és összetorlódtak, mert a szél sziszegő ostorával hajszolta őket. És amikor a sötétség már akkora volt, mint a rég összedőlt rókavárak üregében, megeredt az eső.

(Fekete István: Vuk, részlet)

6. Írj a füzetedbe leírást a kép alapján!

7. A vázlat alapján készíts leírást a villámlásról! A füzetedben dolgozz!

I. bevezetés: nyári este

II. tárgyalás:

1. sötét égbolt

2. félelmetes mennydörgés

3. színes cikázó fény

III. befejezés: távolodó hangok

Tartalom

Mondatalkotási gyakorlatok	4
Az elbeszélésről tanultak ismétlése	8
A vázlat	10
Az elbeszélés tagolása	14
A hír	16
Az értesítés	20
Gyakorlás	23
A hirdetés	24
A meghívó	26
Gyakorlás	30
A képeslap, a levelezőlap	32
A levél	36
A levél tagolása	42
A levél fajtái, hangneme	46
A levél címzése	49
A leírás	50
Leírás tárgyakról	54
Leírás növényekről	58
Leírás állatokról	62
Leírás személyekről	66
A jellemzés	70
Leírás tájakról	74
Leírás természeti jelenségekről	78
Gyakorlás	81
A hasonlat	82
A megszemélyesítés	84
Elbeszélés és leírás összekapcsolása	86
Gyakorlás	90
Tanév végi összefoglalás	92
Szómagyarázatok	95

Kiadja a Mozaik Kiadó, 6723 Szeged, Debreceni u. 3/B. Telefon: (62) 470-101, 554-664

E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu

Felelős kiadó: Török Zoltán • Műszaki szerkesztő: Kovács Attila

Készült az Innovariant Kft.-ben, Szegeden • Felelős vezető: Drágán György

Terjedelem: 10,62 (A/5) ív • 2019. július • Tömeg: 238 g • Raktári szám: MS-1647